

Verzamelde reacties publieke consultatie PDF 1.7

De staatssecretaris van Economische Zaken heeft op maandag 17 september 2007 het actieplan open standaarden en open source software aan de Tweede Kamer gestuurd. Het doel van het actieplan is om de informatievoorziening toegankelijker te maken, onafhankelijkheid van ICT leveranciers te creëren en de weg vrij te maken voor innovatie.

Een onderdeel van het actieplan is het opstellen van een lijst met standaarden, die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (comply-or-explain). Het College Standaardisatie spreekt zich uit over de standaarden die op de lijst zullen worden opgenomen, o.a. op basis van een expertbeoordeling van de standaard.

De expertbeoordeling van PDF 1.7 heeft plaatsgevonden tijdens een bijeenkomst op donderdag 20 augustus 2009. Conform procedure is het expertadvies vier weken publiek geconsulteerd. Dit document bevat alle ontvangen reacties op de consultatieronde van PDF 1.7¹.

In dit document vindt u achtereenvolgens de reacties van:

- Gemeente Schiedam
- Greenvally
- Ministerie van Justitie
- Nederland Open in Verbinding
- Ministerie van BZK
- ICTU (Webrichtlijnen)
- Kamer van Koophandel
- Digital
- Ministerie van OCW
- Novay

---

¹ De GEO standaarden, WSRP 2.0 en PDF 1.7 zijn tijdens dezelfde periode geconsulteerd. Sommige reacties in dit document bevatten opmerkingen op meerdere van deze standaarden.

Krukkert, D. (Dennis)

From: J. Visser
Sent: donderdag 17 september 2009 11:02
To: Krukkert, D. (Dennis)
Subject: Openbare consultatie WSRP, PDF 1.7 en GEO-standaarden

Geachte heer Krukkert,

Hierbij mijn reactie op de openbare consultatie PDF 1.7. Voor de overige standaarden kan ik helaas geen uitsluitsel geven.

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting op PDF v1.7).

Geen aanvullingen of wijzigingen.

2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde toepassingsgebied van PDF v1.7?

Ja

3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van PDF v1.7?

Ja

4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de standaard PDF v1.7?

Ja

5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de standaard PDF v1.7?

Ja

6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de standaard PDF v1.7?

Ja

7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de standaard PDF v1.7?

Ja

8. Bent u het eens met de overwegingen van de expertgroep?

Ja

9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie?

Ja

10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de PDF v1.7 standaard die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van PDF v1.7 op de lijst met standaarden?

Geen aanvullingen.

Met vriendelijke groet,

Jan Visser

Adviseur Informatiebeleid
Cluster Dienstverlening
Afdeling Informatiebeleid & Automatisering

26-10-2009

Krukkert, D. (Dennis)

From:	Mike van Dijk
Sent:	donderdag 17 september 2009 17:06
To:	Krukkert, D. (Dennis)
Cc:	Marian Barendrecht
Subject:	Re: Herinnering openbare consultatie WSRP, PDF 1.7 en GEO-standaarden

Dennis,
dank voor de herinnering. Ik heb mijn opmerkingen die ik had over PDF1.7 kortgesloten met Raph de Rooij van de ICTU omdat ik een aantal kanttekeningen had in relatie tot de Webrichtlijnen. Raph zal ook gebruik maken van de consultatie. Aangezien mijn opmerkingen hiermee overlappen sluit ik mij aan bij zijn reactie.

Over de standaarden WSRP en GEO heb ik verder geen opmerkingen.

Dank voor de geboden mogelijkheid mee te mogen discussiëren in deze besluitvorming.
Met vriendelijke groet,
Mike

Krukkert, D. (Dennis)

From: GBO Forumstandaardisatie
Sent: maandag 21 september 2009 10:00
To: Krukkert, D. (Dennis)
Subject: FW: Reactie naar forum Consultatieprocedure PDF v1.7'.

Van: Groustra F.R. - BD/DI
Verzonden: zondag 20 september 2009 18:58
Aan: GBO Forumstandaardisatie
Onderwerp: Reactie naar forum Consultatieprocedure PDF v1.7'.

Aan Buro Forum Standaardisatie,

Binnen het ministerie van Justitie is de voorbenoemde standaard PDF v1.7 aan de Justitie experts ter consultatie aangeboden. Dit heeft geleid tot de volgende reacties:

1. Zij vragen zich af in hoeverre er vanuit de business behoefte is aan deze standaard (deze komt niet herkenbaar vanuit het Justitie bedrijf)
2. Vanuit de beheerhoek DIV wordt de expertconclusie dat PDF 1.7 niet voldoende compatibel is met PDF A 1 aangehaald. De beheerhoek geeft aan dat PDF 1.4 een logischere standaard is daar deze wel meer compatibel is dan PDF 1.7. Daarnaast geeft zij vanuit haar rol binnen het Justitiedomein aan, dat zij voor Justitie in de context van integere en authentieke documenten en het niet kunnen doorzetten van PDF 1.7 documenten naar PDF A, geen toegevoegde waarde ziet in de standaard PDF 1.7
3. Vanuit het IT beheer domein komt de vraag hoe nuttig het is om een standaard voor korte termijn te benoemen, terwijl er nu al aangegeven wordt dat deze over 1 a 1 1/2 jaar vervangen moet worden. Wegen de baten voldoende tegen de kosten op (denk vooral aan de doorlooptijd van de implementatie)?

Vanuit die hoek komt de volgende suggestie/vraag:

Als je in ogenschouw neemt hoe lang implementatie trajecten duren en hoe lang je gearchiveerde standaarden moet ondersteunen, vind ik het geen goede afweging om dit op te nemen. Als je nu al definieert dat het een tijdelijke tussenvorm is en er straks (verplicht) geconverteerd moet worden naar PDF/A-2, kan ik erin meegaan.

Organisaties kunnen zich dan beter focussen op de nog te ontwikkelen PDF/A-2 standaard (en daar later ook heen converteren) en als ze hier niet op kunnen wachten nu PDF 1.7 gebruiken. Heeft de expertgroep dit ook in overweging genomen heeft als alternatief?

Vanuit deze views geef ik namens Justitie de onderstaande invulling op de benummerde vragen uit deze consultatie.

Algemeen:

Constatering:

De hoofdstuk/paragraaf volgorde in consultatiedocument komt niet overeen met hoofdstuk/paragraaf volgorde uit het expertadvies, dit leidt tot verwarring!

Ik heb expliciet de hoofdstukbenaming als leidraad aangehouden.

De vraagnummers met de opmerkingen

1. Document   Geen opmerkingen

2. Toepassingsgebied   Geen opmerkingen
3. Werkingsgebied   Gezien plek van het toepassingsgebied, is er geen toegevoegde waarde voor organisaties waar integere en authentieke documenten een voorwaarde zijn
4. Openheid   Geen opmerkingen
5. Bruikbaarheid   Standaard is nog niet volwassen en vraag is of deze voordat deze volwassen wordt niet al ingehaald wordt door jongere broer/zus. Verder mis ik in de concurrentenafweging de huidig in gebruik zijnde PDF versie 1.4.
6. Impact   Er wordt voorbij gegaan aan combinatie van de korte leversduur van de standaard PDF v1.7 versus de implementatie
7. Potentieel   Standaard ondersteunt het interne interoperabiliteit proces van creatie tot archivering niet
8. Overwegingen   Gezien antwoorden niet eens met overwegingen
9. Advies   Gezien deze antwoorden niet eens met het advies
10. Overige   Zijn in de top van de mail benoemd

Ik hoop u met deze input van het Justitie domein een stap verder geholpen te hebben.

Mvg

Roland Groustra
ICT adviseur

.....
Ministerie van Justitie
Directie Informatisering
Afdeling Advies
Schedeldoekshaven 131 | 2511 EM | Den Haag | 5-F-03
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
.....

<http://www.justitie.nl/>

.....
Justitie. Recht raakt mensen.
.....

*****

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd.
Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you.
If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of **mgesa**

Ministerie van Justitie.

*****

Krukkert, D. (Dennis)

From: Piet Hein Minneché
Sent: maandag 21 september 2009 13:07
To: GBO Forumstandaardisatie
Cc: Marian Barendrecht; Krukkert, D. (Dennis); Ineke Schop; Joris Gresnigt
Subject: Consultatieprocedure GEO-standaarden (en PDF en WSRP)

Geachte heer, mevrouw

Hierbij reageren op het verzoek om reactie op de openbare consultatie van de standaarden PDF, WSRP en GEO.

Wij kunnen ons vinden in het advies van de expertgroepen PDF en WSRP.

Ook in het advies van de werkgroep GEO kunnen wij ons vinden. Daarbij hechten we er wel aan dat voldaan wordt aan de door de expertgroep gestelde voorwaarden (of dat minstens zeer heldere afspraken gemaakt worden over hoe aan deze voorwaarden op de korte termijn voldaan zal worden) alvorens de standaard wordt opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Piet Hein Minneché
Adviseur Open Standaarden NOiV

Aan Portefuillehoud(st)er OSOSS BZK, GBO Overheid – Forum Standaardisatie

Directie
BZK.DCB.BV.BAO

HC de Raad

Datum 16 sep 2009

Bijlagen 3

memo

Onderwerp Beantwoording Consultatie expertadvies
WSRP 2.0, PDF 1.7 en GEO Standaarden.

Inleiding

De Rijksoverheid heeft zich in het actieplan Nederland Open in Verbinding gecommitteerd aan bevordering van de toepassing van Open Standaarden en Open Source Software.

Voortvloeiend uit dit actieplan is de “pas toe of leg uit” rijksinstructie betreffende de toepassing van open standaarden in geval van softwareinkooptrajecten.

Namens GBO.Overheid is het Forum Standaardisatie belast met het beheer van de lijst met voor dit doel van toepassing zijnde Open Standaarden.

Het Forum Standaardisatie is voornemens enkele nieuwe standaarden aan deze lijst toe te voegen en heeft daartoe expertadviescommissies ingesteld.

Hieropvolgend heeft het Forum Standaardisatie de aan het actieplan NoiV deelnemende partijen verzocht commentaar te geven op deze expertadviezen betreffende de voorgestelde standaarden.

Dit document biedt een beknopt inzicht in de raakvlakken van de voorgestelde standaarden met de bedrijfsvoering van BZK en geeft namens het ministerie antwoord op de gestelde, door het Forum Standaardisatie gestelde, vragen.

Voorgestelde standaarden

WSRP 2.0

WSRP staat voor Web Services for Remote Portlets en heeft als toepassingsgebied “het bij elkaar brengen van webapplicaties die door verschillende organisaties worden aangeboden, waarbij de leverancier van de webapplicatie controle moet houden over gedrag en presentatie van de webapplicatie. ”

(bron:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Expertadvies_WSRP_-_finale_versie.pdf);

Er is niet een direct raakvlak tussen de beleidsverantwoordelijkheden van het ministerie van BZK en de toepassing van deze standaard, met name aangezien de standaard enkel een technische specificatie van de ontsluiting van de grafische interface-elementen van webgebaseerde applicaties (portals, of eigenlijk onderdelen van portals) voorschrijft.

PDF 1.7

PDF staat voor Portable Document Format en heeft als vind haar toepassing in de opslag, en distributie van beperkt, of niet, reviseerbare (vastgestelde) documenten. De toepassing van PDF ligt in het verlengde van het toepassingsgebied van de ODF (Open Document Format) standaard, welke bij uitstek geschikt is voor de opslag en distributie van reviseerbare (niet vastgestelde) documenten. De PDF-A standaard is met name geschikt voor archiveringstoepassingen.

Datum

De PDF standaard is binnen het ministerie van BZK reeds geruime tijd in gebruik voor doeleinden elektronische facturatie via het Digidoc bedrijfsvoeringssysteem. PDF versie 1.7 is voornamelijk een technische revisie van de reeds in gebruik zijnde standaard, welke weinig tot geen invloed heeft op reeds in omloop zijnde PDF documenten en/of toepassingen.

GEO Standaarden

In tegenstelling tot de bovenstaande twee enkelvoudige standaarden betreft dit voorstel de opname van een aantal standaarden als samenhangend raamwerk voor de modellering van geografische gegevens. De standaarden omvatten onder andere enkele NEN normen, alsmede een bestandsformaat (GML).

De voorgestelde standaarden zijn met name toepasbaar bij de registratie van locaties, alsmede bij de registratie van inhoudelijke kenmerken van de desbetreffende locatie (metadata zoals bijvoorbeeld waterkwaliteit).

Binnen de beleidskaders van het ministerie van BZK wordt voornamelijk binnen het Directoraat-Generaal Veiligheid gebruik gemaakt van geografische dataverzamelingen. Zo heeft bijvoorbeeld het Nationaal Coördinatie Centrum diverse cartografische hulpmiddelen ter beschikking ten behoeve van, onder andere, positionering van kritische infrastructuur.

De voorgestelde set van standaarden omvat een zeer breed spectrum van registratiekenmerken, alsmede de kaders voor uitwisseling van deze data. Om die reden is het niet eenvoudig vast te stellen wat de algehele invloed van de vaststelling van dit raamwerk van standaarden kan hebben op de bedrijfsvoering van BZK en daarbinnen gebruikte systemen.

Links:

Expertadvies:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Expertadvies_WSRP_-_finale_versie.pdf

Consultatiedocument:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Consultatiedocument_WSRP_v2.0_01.pdf

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting op WSRP v2.0).
Nee
2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde toepassingsgebied van WSRP v2.0?
Nee, het voorgestelde toepassingsgebied is te abstract geformuleerd, in feite zou een eenvoudige HTML pagina voorzien van frames hieronder zou kunnen vallen. Voorgesteld wordt de term "webapplicaties" te vervangen voor "webservices" en hierbij de aan de w3c definitie (<http://www.w3.org/TR/ws-arch/#whatis>) van een webservice te refereren, dit met name aangezien een portlet een machine-interpreteerbare/herbruikbare vorm van een grafisch interface element biedt.
3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van WSRP v2.0?
Ja
4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de standaard WSRP v2.0?
Ja
5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de standaard WSRP v2.0?
Ja
6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de standaard WSRP v2.0?
Ja
7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de standaard WSRP v2.0?
Ja
8. Bent u het eens met de overwegingen van de expertgroep?
Ja
9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie?
Nee, als voorwaarde zou gesteld moeten worden het beschikbaar zijn van een conformiteitstoetsingsinstrument. Immers, hoe is anders te controleren in hoeverre een aangeboden product voldoet aan de standaard?
10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de WSRP v2.0 standaard die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van WSRP v2.0 op de lijst met standaarden?
Nee

Links:

Expertadvies:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Expertadvies_PDF_1_7_-_finale_versie.pdf

Consultatiedocument:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Consultatiedocument_PDF_v1.7_01.pdf

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting op PDF v1.7).
Nee
2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde toepassingsgebied van PDF v1.7?
Ja
3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van PDF v1.7?
Ja
4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de standaard PDF v1.7?
Ja
5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de standaard PDF v1.7?
Ja
6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de standaard PDF v1.7?
Ja
7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de standaard PDF v1.7?
Ja
8. Bent u het eens met de overwegingen van de expertgroep?
Ja
9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie?
Ja
10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de PDF v1.7 standaard die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van PDF v1.7 op de lijst met standaarden?
Ja

Links:

Expertadvies:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Expertadvies_Geo_standaarden_1_1.pdf

Consultatiedocument:

http://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/OVOS/OS_Consultatiedocument_Geo_standaarden_1_0.pdf

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting op de Geo standaarden).
Nee, in de toelichting wordt ook door de expertgroep de complexiteit van de raamwerkkeuze al aangegeven. Dit mede vanuit het oogpunt van versiebeheer van de verschillende standaards (welke verschillende beheersorganen en revisiemechanismen hebben).
2. Bent u het eens met de door de expertgroep geadviseerde versies en toepassingsgebieden van de Geo-standaarden?
Ja
3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van de Geo standaarden?
Ja
4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de Geo standaarden?
Nee, namelijk de transparantie van de verschillende revisieprocessen van de verschillende standaards verschilt zeer sterk. Zo heeft bijvoorbeeld Geonovem geen gedocumenteerd en vastgelegd revisieproces. Om een standaard als open en toekomstvast te beschouwen moet ook het revisieproces transparant en vastgelegd zijn.
5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de Geo standaarden?
Ja
6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de Geo standaarden?
Ja
7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de Geo standaarden?
Ja
8. Bent u het eens met de samenvatting zoals de expertgroep geeft?
Ja
9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie?
Ja, mits aan de gestelde voorwaarden voldaan is.
10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de Geo standaarden die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van de Geo standaarden op de lijst met standaarden?
Nee

Krukkert, D. (Dennis)

From: GBO Forumstandaardisatie
Sent: dinsdag 22 september 2009 9:11
To: Krukkert, D. (Dennis)
Subject: FW: Consultatieprocedure PDF v1.7

Van: Overheid.nl webrichtlijnen
Verzonden: maandag 21 september 2009 17:35
Aan: GBO Forumstandaardisatie
CC: Michael van Bekkum; Overheid.nl webrichtlijnen; Pim Blik
Onderwerp: Consultatieprocedure PDF v1.7

L.S.,

Dank voor uw uitnodiging deel te nemen aan de publieke consultatieronde. Ik was uitgenodigd voor de bijeenkomst van de expertgroep PDF 1.7, maar zowel de uitnodiging als bijeenkomst vielen binnen mijn vakantie.

Hieronder vindt u de antwoorden op de vragen. De reactie is gegeven in mijn rol als specialist webrichtlijnen en 'zonder last en ruggespraak', dus niet namens ICTU of het programmabureau Overheid heeft Antwoord©, waar ik werkzaam ben.

Met vriendelijke groet,

Raph de Rooij
servicedesk webrichtlijnen

T:
E:
I: www.webrichtlijnen.nl

De servicedesk webrichtlijnen is een project van het ICTU-programma Overheid heeft Antwoord©

3.2 Vragen over hoofdstuk 1 van het expertadvies ("Doelstelling expertadvies")

Hoofdstuk 1 geeft een beschrijvende toelichting op de PDF v1.7 standaard.

Vraag:

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting op PDF v1.7). [paragraaf 1.1 t/m 1.4 van het expertadvies].

Antwoord 1:

In de inleiding staat: "Het doel van het actieplan is om de informatievoorziening toegankelijker te maken [...]". PDF versie 1.7 biedt voldoende faciliteiten om toegankelijke documenten te creëren, maar biedt geen borging dat gecreëerde content aan toegankelijkheidseisen voldoet. Vraag is derhalve in hoeverre standaardisering van enkel de PDF v1.7 specificatie bijdraagt aan het gestelde doel.

3.3 Vragen over hoofdstuk 2 van het expertadvies ("Toepassings- en werkingsgebied")

Hoofdstuk 2 gaat achtereenvolgens in op het toepassings- en werkingsgebied van PDF v1.7.

Vragen:

2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde toepassingsgebied van PDF v1.7? [paragraaf 2.1 van het expertadvies]

Antwoord 2:

Bij het advies wil ik graag de volgende kanttekening plaatsen: Voor het toepassingsgebied 'publiceren' is een adequate wijze van borging van de toegankelijkheid noodzakelijk, voor het toepassingsgebied archiveren dient de duurzaamheid te kunnen worden geborgd. Op basis van PDF versie 1.7 kunnen toegankelijke en duurzame documenten worden gecreëerd, maar toepassing van PDF versie 1.7 biedt wat dat betreft geen garantie. Dit geeft de expertgroep zelf duidelijk aan. Een mogelijke 'ontsnappingsroute' voor wat betreft de toegankelijkheid is het standaard publiceren van documenten die zijn voorzien van een digitale handtekening.

Er wordt in het standpunt van de expertgroep wel gerefereerd aan het 'archiveringsprofiel' PDF/A-2, maar niet aan het 'toegankelijkheidsprofiel' PDF/UA (Universal Accessibility). Zie <http://pdf.editme.com/PDFUA> voor meer informatie. De meest recente concrete richtlijnen - te vinden op <http://pdf.editme.com/pdfua-features> - dateren van februari 2006 en zijn geïnspireerd op de toen beschikbare WCAG 2.0 draft.

3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van PDF v1.7? [paragraaf 2.2 van het expertadvies]

Antwoord 3:

[Geen opmerkingen]

3.4 Vragen over hoofdstuk 3 van het expertadvies ("Toetsing van de standaard aan de criteria")

Hoofdstuk 3 gaat achtereenvolgens in op de aspecten en criteria van openheid, bruikbaarheid, impact en potentieel, gebaseerd op een aantal subcriteria.

Vragen:

4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de standaard PDF v1.7? [paragraaf 3.1 van het

expertadvies]

Antwoord 4:
[Geen opmerkingen]

5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de standaard PDF v1.7? [paragraaf 3.2 van het expertadvies]

Antwoord 5:
[Geen opmerkingen]

6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de standaard PDF v1.7? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]

Antwoord 6:

In paragraaf 3.3.2 staat: "Met name samenwerking tussen overheid en burger/bedrijf is gebaat bij het gebruik van de standaard, omdat burger en bedrijfsleven voor alle communicatie vanuit de overheid maar van één documentformaat gebruik hoeven te maken."

Het woord documentformaat is in dit verband cruciaal: het impliceert dat (X) HTML - dat ook veel wordt gebruikt voor de communicatie tussen overheid en burger/bedrijf - géén documentformaat is. Dit onderscheid wordt in het huidige adviesdocument niet expliciet gemaakt, waardoor verwarring zou kunnen ontstaan.

Terecht wordt in deze paragraaf gesteld: "Het opnemen van de standaard op de lijst garandeert allerminst correct gebruik van de standaard. De vele mogelijkheden van de PDF v1.7 standaard laten toe dat men documenten in dit formaat opstelt, die weliswaar conform de standaard zijn, maar op vele andere punten (toegankelijkheid, leesbaarheid, etc.) tekort schieten. Nadere richtlijnen en afspraken zijn daarom nodig om gebruik en implementatie van de standaard op een goede manier te realiseren." Welke plannen en tijdlijn zijn er om te komen tot genoemde nadere richtlijnen en afspraken? Dit ontbreekt nu in het expertadvies

7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de standaard PDF v1.7? [paragraaf 3.4 van het expertadvies]

Antwoord 7:
In paragraaf 3.4.2 staat:

De expertgroep is van mening dat de standaard geen zwaarwegende risico's op het gebied van de informatievoorziening met zich mee brengt. Enkele kanttekeningen hierbij zijn:

PDF v1.7 biedt geavanceerde ondersteuning voor metadatering/labeling om toegankelijkheid voor visueel gehandicapten te waarborgen. Het niet goed opstellen van een 'net' brondocument kan er toe leiden dat conversie naar PDF v1.7 de toegankelijkheid

vermindert (zie paragraaf 3.4.1).

Een beperkt risico is dat de functionaliteit van PDF v1.7 niet in alle gevallen toegankelijk te maken is voor visueel gehandicapten.

Uit ervaring blijkt dat de meeste brondocumenten niet als 'net' kunnen worden aangemerkt. PDF versie 1.7 biedt inderdaad functionaliteit en ondersteuning om een toegankelijk eindresultaat te creëren, maar biedt geen waarborgen dat gecreëerde documenten ook daadwerkelijk toegankelijk zijn.

De gekozen uitdrukking "geen zwaarwegende risico's" is derhalve naar mijn mening niet juist gekozen voor het PDF-documenten betreft die op (overheids) websites worden gepubliceerd. En daarmee binnen de scope van de Webrichtlijnen vallen. PDF/A-1a, een 'application profile' op basis van PDF versie 1.4, biedt wel enige mate van borging.

Middelen om in PDF versie 1.7 de toegankelijkheid te borgen ontbreken momenteel.

Mijn advies is derhalve om PDF versie 1.7 pas tot standaard te verheffen als een 'toegankelijkheidsprofiel' op basis van 1.7 beschikbaar is, zodat adequaat invulling kan worden gegeven aan de genoemde borging.

3.5 Vragen over hoofdstuk 4 van het expertadvies ("Advies aan Forum en College")

In hoofdstuk 4 formuleert de expertgroep zijn overwegingen en het advies aan het college.

Vragen:

8. Bent u het eens met de overwegingen van de expertgroep?
[paragraaf 4.1 van het expertadvies]

Antwoord 8:

Specifiek voor de verschillende toepassingsgebieden kunnen op basis van PDF versie 1.7 nauwkeurige en toetsbare 'application profiles' worden gedefinieerd. Deze maken geen deel uit van het advies. Wel staat in de samenvatting onder 'Impact': "Het opstellen van richtlijnen en regulering kan echter in sterke mate bijdragen aan versterking van de implementatie van de standaard PDF v1.7 en zo een positief effect hebben op bedrijfsvoering, informatievoorziening en technologie". Vaststellen van PDF versie 1.7 zonder nadere richtlijnen en regulering kan als een risico worden aangemerkt voor de toegankelijkheid en duurzaamheid.

9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie? [paragraaf 4.2 van het expertadvies]

Antwoord 9:

Nee. Mijn advies is om PDF versie 1.7 pas op te nemen in de lijst met open standaarden, als aan beide genoemde aandachtspunten adequaat invulling is gegeven.

3.6 Resterende inhoudelijke opmerkingen

Vraag:

10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de PDF v1.7 standaard die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van PDF v1.7 op de lijst met standaarden?]

Antwoord 10:

Nee

Consultatiedocument

ISO32000-1:2008,Part1:PDF1.7

Auteur(s)

Ir.M.vanBekum(TNOInformatie-enCommunicatietechnologie)

Datum

31-08-2009

Versie

Definitief

Status

Definitief

1. Inleiding

1.1 Achtergrondenvoorgeschiedenis

Medio 2007 is door de ministeries van Economische Zaken(EZ) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties(BZK) het actieplan Nederland Open in Verbinding ¹ (hierna:actieplan) aan de Tweede Kamer voorgelegd. De Tweede Kamer heeft het actieplan met instemming aangenomen. Eén van de actielijnen in het actieplan betreft het stimuleren van het gebruik van open standaarden Binnen de (semi-) publieke sector, met als doel het vergroten van de interoperabiliteit en het Reduceren van de leveranciers afhankelijkheid. Hiervoor is een lijst met standaarden voor “pas toe of Leg uit” opgesteld. Voor standaarden op deze lijst geldt dat het gebruik hiervan verplicht is voor Betreffende organisatie. Hier kan slechts onder bepaalde voorwaarden van worden afgeweken. Voor Meer informatie over het “pas toe of leg uit” beleid, zie www.open-standaarden.nl.

1.2 Plaats van de consultatie in het proces

PDFv1.7 is aangemeld voor toetsing ten behoeve van de lijst met open standaarden. Het Toetsingsproces van de standaard kent drie stappen:

- het opstellen van een advies van een expertgroep,
- de openbare consultatie van het expertadvies
- de daaropvolgende besluitvorming van het Forum en College ³.

De huidige fase die van de openbare consultatie heeft als doel de brede toetsing van het door De expertgroep opgestelde advies. Dit expertadvies, dat tot stand is gekomen onder voorzitterschap Van de heer Jack Verhoosel, treft u als bijlage aan.

Alle reacties uit de consultatie worden verzameld en worden, samen met het expertadvies, aan het Forum en College Standaardisatie aangeboden. Na het doorlopen van de openbare consultatie, Wordt een duidelijk advies aan het Forum en College Standaardisatie opgeleverd (wel/niet opnemen Op de lijst), voorzien van overwegingen en verdere verduidelijking, specifiek over het werkings-en Toepassingsgebied van PDFv1.7. Indien het College uiteindelijk in stemt met het advies, zal PDFv1.7 Worden opgenomen op de lijst met open standaarden voor “pas toe of leg uit”.

2. Consultatieprocedure

2.1 Het expertadvies

Onderwerp van deze consultatie is het "Expertadvies Web Services voor Remote Portlets (WSRP) v2.0", datum 28 augustus 2009, versie 1.0. Het expertadvies is te vinden op www.open-standaarden.nl.

2.2 Vragenaanvragen

In hoofdstuk 3 van dit consultatie document worden een aantal vragen aan u gesteld over wat in het Expertadvies PDF v1.7 is opgenomen.

2.3 Uw reactie

Uw gewaardeerde reactie bestaat uit eenduidelijke, onderbouwde schriftelijke beantwoording van de Vragen zoals gesteld in hoofdstuk 3. De onderbouwing is van belang omdat enkel onderbouwde Antwoorden inzicht kunnen geven aan het Forum en College Standaardisatie waarom eventueel wel Of niet van het expertadvies zou moeten worden afgeweken.

Na afloop van de termijn (zie hierna) waarbinnen reactie kunnen worden gegeven maakt het Bureau Standaardisatie deze in beginsel openbaar op de website www.open-standaarden.nl. Als u van Mening bent dat (delen van) uw reactie van (bedrijfs-) vertrouwelijke aard is en als zodanig dient te Worden behandeld, dient u dit gemotiveerd aan te geven. In dit geval dient u twee versies van uw Reactie aan het Bureau toe te zenden: een vertrouwelijke en een openbare versie.

Het Bureau Standaardisatie zal de naar zijn oordeel relevante inzichten uit de consultatieronde Gebruiken om, naast het expertadvies, aan het Forum en College Standaardisatie voor te leggen. Op Deze manier kunnen het Forum en College een afgewogen besluit nemen over het al dan niet Opnemen van PDF v1.7 op de lijst met standaarden.

2.4 Termijnenadres

Uw reactie op de vragen in het voorliggende consultatie document kunt u schriftelijk of per e-mail, Indien op het volgende adres:

Per e-mail:

forumstandaardisatie@gbo.overheid.nl, met vermelding van 'Consultatieprocedure PDF v1.7'.

Per post:

GBO Overheid

Bureau Forum Standaardisatie

o.v.v. Consultatieprocedure PDF v1.7

Postbus 84011

2508AA Den Haag

Uw reactie dient voor dinsdag 22 september 2009 in het bezit te zijn van het Bureau Forum Standaardisatie.

3.Consultatie

3.1 Inleiding

Onderstaand wordt een aantal vragen aan u gesteld over het expertadvies PDFv1.7. Bij de vragen Wordt de paragraaf nummering gehanteerd zoals die in het expertadvies is gebruikt. Gelieve in uw Beantwoording de hier gebruikte nummering aan te houden. Graag, zoals al eerder opgemerkt, waar Mogelijk ook de onderbouwing van uw antwoord bijvoegen zodat inzichtelijk wordt op basis waarvan U tot een (eventueel afwijkend) oordeel komt.

3.2 Vragen over hoofdstuk 1 van het expertadvies ("Doelstelling expertadvies")

Hoofdstuk 1 geeft een beschrijvende toelichting op de PDFv1.7 standaard.

Vraag:

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit Het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk Relevante toelichting op PDFv1.7). [paragraaf 1.1/m1.4 van het expertadvies].

Nee.

3.3 Vragen over hoofdstuk 2 van het expertadvies ("Toepassings-en werkingsgebied")

Hoofdstuk 2 gaat achtereenvolgens in op het toepassings-en werkingsgebied van PDF v1.7.

Vragen:

2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde toepassingsgebied van PDF v1.7? [paragraaf 2.1 van het expertadvies]

Ja. Met dien verstande dat PDF1.7 alleen als standaard wordt geaccepteerd voor die gevallen Van het toepassingsgebied waarvan sprake is in het advies. Dus, in die gevallen waarin zaken Buiten dit toepassingsgebied vallen is PDF/A de standaard.

3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde werkingsgebied van PDFv1.7? [paragraaf 2.2 van het expertadvies]

Ja.

3.4 Vragen over hoofdstuk 3 van het expertadvies ("Toetsing van de standaard Aan de criteria")

Hoofdstuk 3 gaat achtereenvolgens in op de aspecten en criteria van openheid, bruikbaarheid, Impact en potentieel, gebaseerd op een aantal subcriteria.

Vragen:

4. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de openheid van de standaard PDFv1.7? [paragraaf 3.1 van het expertadvies]

Ja.

5. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de bruikbaarheid van de Standaard PDFv1.7? [paragraaf 3.2 van het expertadvies]

Ja.

6. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake de impact van de standaard PDF V1.7? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]

Nee. De consequentie/impact van het feit dat er twee standaarden naast elkaar moeten worden Gebruikt is niet aangegeven. Voorts ontbreekt een uitspraak over de impact van het al of niet Converteren van PDF's onder oudere versies naar PDF1.7.

7. Bent u het eens met de conclusie van de expertgroep inzake het potentieel van de standaard PDFv1.7? [paragraaf 3.4 van het expertadvies]

Ja.

3.5 Vragen over hoofdstuk 4 van het expertadvies ("Advies aan Forum en College")

In hoofdstuk 4 formuleert de expertgroep zijn overwegingen en het advies aan het college.

Vragen:

8. Bent u het eens met de overwegingen van de expertgroep? [paragraaf 4.1 van het expertadvies]

Niet geheel. De gemaakte kanttekeningen over de praktijk van het gebruik en de beschikbaarheid Van tooling bij marktpartijen verdienen een plaats in het advies.

9. Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum en College Standaardisatie? [paragraaf 4.2 van het expertadvies]

Niet geheel. De relatie met ODF moet worden meegenomen (zie 3.6).

3.6 Resterende inhoudelijke opmerkingen

Vraag:

10. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen omtrent de PDFv1.7 standaard die Aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit Over het opnemen van PDFv1.7 op de lijst met standaarden?]

Ja. Behalve de relatie tussen PDF/A en PDF1.7 die wel goed is uitgewerkt is er ook een relatie Met ODF. De relatie tussen ODF en PDF1.7 is onvoldoende uitgewerkt.

Krukkert, D. (Dennis)

From: Krukkert, D. (Dennis)
Sent: donderdag 22 oktober 2009 13:24
To: Bekkum, M.A. (Michael) van
Subject: FW: Herinnering openbare consultatie WSRP, PDF 1.7 en GEO-standaarden

---

From: Erika Hokke
Sent: dinsdag 22 september 2009 17:33
To: Krukkert, D. (Dennis)
Cc: Joris Gresnigt;
Subject: RE: Herinnering openbare consultatie WSRP, PDF 1.7 en GEO-standaarden

Beste Dennis, Joris, Marian,

Mijn excuus voor late reactie. Ik heb het advies van de expertgroep over PDF 1.7 gelezen en ik kan me in dit advies vinden.

Mijn belangrijkste aandachtspunt is de verhouding tussen PDF/A-1 en PDF 1.7. De expertgroep PDF 1.7 heeft hier mijns inziens voldoende aandacht aan besteed. Mijn complimenten aan de expertgroep voor de heldere definiëring van toepassingsgebied van PDF 1.7 ten opzichte van ODF en PDF/A-1. Ik verwacht dat de afbeelding over het toepassingsgebied van de drie standaarden zeker bij zal dragen aan de implementatie. Verder ben ik blij dat de expertgroep PDF 1.7 aandacht vraagt voor het opstellen van richtlijnen voor het gebruik van PDF 1.7. Dit advies is ook meegegeven door de expertgroep die zich heeft gebogen over PDF/A-1. Ik hoop dat het Forum kan initiëren dat er op korte termijn een richtlijn wordt ontwikkeld voor de toepassing van de drie standaarden (ODF, PDF 1.7 en PDF/A).

Aansluitend bij de opmerkingen aan het eind van het advies over de ontwikkeling van PDF/A-2 zou ik nogmaals willen pleiten voor een regelmatige evaluatie van de lijst met open standaarden. In het expertadvies over PDF/A-1 hebben wij dit specifiek benoemd : “Verder
adviseert de expertgroep PDF/A om naast een procedure voor het opnemen van standaarden op de ‘comply, explain or commit’-lijst ook een procedure voor het onderhoud van de lijst te ontwikkelen. Op het moment van toetsing van PDF/A-1 is al beperkt zicht op de ontwikkeling van PDF1.7 als ISO norm. De scope en het toepassingsgebied daarvan zullen naar verwachting breder zijn dan van PDF/A-1. Een mogelijke publicatie van de nieuwe norm door ISO roept de vraag op hoe organisaties dan om dienen te gaan met de beide normen.” Ditzelfde kan op dit moment worden gezegd over de toekomstige verschijning van PDF/A-2 en nieuwere versies van PDF.

Ik ben erg benieuwd naar eventueel ander commentaar op dit expertadvies! Veel succes met het afronden van dit traject.

Met vriendelijke groet,

Erika Hokke
adviseur organisatie en informatisering

Digital display - Laan Copes van Cattenburch 58 - 2585 GC Den Haag - Postbus 85734 - 2508 CK Den Haag -

---

Krukkert, D. (Dennis)

From: Krukkert, D. (Dennis)
Sent: maandag 26 oktober 2009 15:20
To: Krukkert, D. (Dennis)
Subject: FW: Consultatieprocedure PDF v 1.7

Geacht Forum,

Op de eerste plaats mijn verontschuldiging voor de vertraagde reactie.
Hieronder treft u de verzamelde reacties van OCW aan op de openbare consultatieronde PDF v1.7.

PDF vraag 2 toepassingsgebied PDF 1.7 (expertadvies paragraaf 2.2.6)

PDF is al tijden de defacto-standaard voor niet-reviseerbare documenten. Het is een goede zaak dat deze standaard open gemaakt is vanaf versie 1.7.

Enige wat tegen is op het voorstel om deze in de comply-or-explain lijst op te nemen, is dat er nog maar ZEER weinig ondersteuning voor deze standaard is. Saillant detail in deze is dat het document zelf bijvoorbeeld PDF 1.4 is. Ook de laatste versie van OpenOffice exporteert PDF 1.4.

Er is een uitweg, en dat is dat 1.4 voldoet aan de 1.7 standaard. Dan zou dit geen probleem zijn. Is dit niet het geval (lees daar niets van in het document) dan gaat een verplichting veel geld kosten zonder dat het echt wat oplevert. Immers 1.4 kan iedereen op elk platform -zonder kosten- lezen.

Dit ligt anders met de office-formaten: deze zijn vaak niet volledig (opmaak anders, niet ondersteunde features etc) te verwerken met andere tools dan de MS-tools zelf.

Daarnaast wordt in paragraaf 2.1 van het advies expertgroep vermeld, dat met het verschijnen van de nieuwe versie van PDF/A (PDF/A-2) het toepassingsgebied van PDF 1.7 naar verwachting wordt beïnvloed. En een nieuwe beoordeling aangaande het gebruik en toepassingsgebied noodzakelijk is i.h.k.v. open standaarden.

Er is dus een keuze te wachten met de opname van PDF 1.7 in de lijst van standaarden tot dat moment.

Specifieke informatie in verband met toepassing archiefwet en regelgeving PDF 1.7 is op zich geen goed opslagformaat voor de lange termijn. Dat wordt pas verwezenlijkt als PDF/A2 er is en daar wordt op dit moment aan gewerkt (verwacht volgend jaar). Dat kan nl. PDF 1.7 documenten omzetten in beter bewaarbare opslag documenten.

In termen van de nieuwe archiefregeling spoort het dus nog niet helemaal is. Het feit dat PDF A2 er aan komt, maakt het weer enigszins goed. Aangezien PDF 1.7 veel meer kan en rijker aan informatie is, is ze ook toepasbaar voor meer typen documenten.

PDF 1.7 is niet het aangewezen archiveringsformaat. Omdat het huidige PDF/A (versie 1) formaat veel zaken niet toelaat (multimedia, lagen, ingesloten digitale handtekening, de zogenaamde "functierijke" bestanden in het expertadvies) kan PDF/A helaas niet altijd voldoen. In dit geval is PDF 1.7 wel het archiveringsformaat. Het is dus wat betreft

archivering: PDF/A, tenzij... (zie ook pag. 8 van het expertadvies). PDF/A-2 zal voor een deel wel die functioneelste content wel kunnen bevatten.

Er hoeft geen conflict te zijn met de concept archiefregeling 2008 omdat daarin niet meer wordt verwezen naar specifieke bestandsformaten, maar wordt omschreven waaraan die formaten moeten voldoen (open, vrij van encryptie, verantwoord gebruik compressie). Ook PDF 1.7 kan, bij verantwoord gebruik (in zin: geen encryptie gebruiken en voorzichtig zijn met toepassing compressie) voldoen aan die eisen.

Algemeen punt

Goed om te benadrukken dat het aan overheidsorganisaties is om te voldoen aan de archiefregeling en niet aan bestandsformaten. De organisatie maakt de keuze, ook t.a.v. wat de authenticiteit van een document is.

Conform advies van de expertgroep is geadviseerd om pdf 1.7 als standaard op te nemen in de lijst met open standaarden, die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (comply-or-explain). Het is belangrijk er op te wijzen dat de positie van pdf 1.7 op de lijst moet worden heroverwogen zodra PDF-A2 beschikbaar is.

Krukkert, D. (Dennis)

From: Paul Oude Luttighuis

Sent: woensdag 16 september 2009 21:05

To: Krukkert, D. (Dennis)

Subject: RE: Herinnering openbare consultatie WSRP, PDF 1.7 en GEO-standaarden

Dag Dennis,

Snelle lezing van de drie documenten maakt bij mij geen opmerkingen los.

Groet!

Paul